

Uporaba mjenice u međunarodnom dokumentarnom akreditivu

Bukovac Puvača, Maja

Source / Izvornik: **Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 2000, 21, 433 - 446**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:118:690751>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-26**

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Law](#)
[- Repository University of Rijeka, Faculty of Law](#)

UPORABA MJENICE U MEĐUNARODNOM DOKUMENTARNOM AKREDITIVU

Maja Bukovac, znanstvena novakinja
Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci

UDK: 336.777
Ur.: 10. ožujka 2000.
Pr.: 28. ožujka 2000.
Stručni članak

U radu se navode načini korištenja mjenice u okviru međunarodnog dokumentarnog akreditiva. To su akceptni i otkupni (negocijacijski) dokumentarni akreditivi, kod kojih se honoriranje akreditivnih dokumenata obavlja akceptom, odnosno otkupom (negociranjem) mjenica. Mjenica u okviru tih dokumentarnih akreditiva ima dvije funkcije: akreditivnu i mjeničnu. Kao jedan od dokumenata koji se moraju prezentirati banci da bi se ispunilo akreditivne uvjete i realiziralo pravo na naplatu akreditivnog iznosa, mjenica ima akreditivnu funkciju. Mjenična funkcija mjenica koje se koriste kod dokumentarnog akreditiva ne razlikuje se od one koju mjenice imaju izvan dokumentarnog akreditiva. Prava i obveze subjekata različitih, međusobno neovisnih, akreditivnih odnosa uređuju Jedinствена pravila i običaji za dokumentarne akreditive, dok su mjenična prava i obveze samostalna i regulirana pravilima mjeničnog prava, prava vrijednosnih papira i obveznog prava. Za razliku od jedinstvenih pravila koja reguliraju akreditivne odnose, mjenični su odnosi regulirani nacionalnim pravilima, pa u međunarodnoj trgovini do posebnog izražaja dolaze razlike između angloameričkog mjeničnog prava i mjeničnog prava država "ženevskog kruga."

Ključne riječi: mjenica, međunarodni dokumentarni akreditiv.

Sadržaj

1. Uvod
2. Mjenica u međunarodnom dokumentarnom akreditivu
 - 2.1. Pravila o mjenici u dokumentarnom akreditivu sadržana u Jedinственим pravilima i običajima za dokumentarne akreditive
 - 2.2. Mjenica po viđenju u dokumentarnom akreditivu
 - 2.3. Mjenica u akceptnom dokumentarnom akreditivu
 - 2.4. Mjenica u otkupnom dokumentarnom akreditivu

2.5. Najbitnija mjenična pitanja

2.5.1. Općenito

2.5.2. Forma i bitni elementi mjenice

2.5.3. Akcept mjenice

2.5.4. Status imatelja mjenice

2.5.5. Ostala mjenična pitanja

3. Problemi korištenja mjenice u dokumentarnom akreditivu u hrvatskom pravu

4. Zaključak

1. Uvod

Mjenica ima značajnu ulogu u međunarodnoj trgovini. Koristi se kao samostalno sredstvo plaćanja, osiguranja plaćanja, kreditiranja i eskontiranja i kao dio složenijih instrumenata međunarodnih plaćanja, posebno dokumentarnog akreditiva. Poslovna je praksa razvila različite oblike dokumentarnih akreditiva koje teorija sistematizira na temelju različitih kriterija. S obzirom na način honoriranja dokumenata, dokumentarni se akreditivi dijele na isplatne, akceptne i negocijacijske (otkupne). Isplatni su oni dokumentarni akreditivi kod kojih se obveza banke sastoji u gotovinskoj isplati akreditivnog iznosa odmah po predodjenju dokumenata (akreditivi plativi po viđenju) ili nakon proteka roka određenog u dokumentarnom akreditivu (akreditivi s odgođenim plaćanjem). Akceptni i otkupni dokumentarni akreditivi u postupak honoriranja dokumenata uvode trasiranu mjenicu.¹ Akceptni dokumentarni akreditiv realizira se akceptiranjem mjenice, a otkupni otkupom mjenice i (ili) dokumenata od strane banke.

Bitno je razlikovati dvije funkcije mjenice u dokumentarnom akreditivu: akreditivnu i mjeničnu i trenutak kada se veza mjenice s dokumentarnim akreditivom gubi i od kojeg je podvrgnuta isključivo pravilima mjeničnog prava, prava vrijednosnih papira i obveznog prava.

Uporabu mjenice u međunarodnom prometu prati problem neujednačenosti mjeničnih pravila dvaju danas dominirajućih mjeničnopravnih sustava: angloameričkog, u koji spadaju države koje su mjenično pravo formirale po uzoru na britanski Bills of Exchange Act iz 1882. godine i američki Uniform Commercial Code iz 1962. godine, i ženevskog, u koji spadaju države čije se mjenično pravo temelji na ženevskim konvencijama iz 1930. godine. Razlike u uređenju nekih temeljnih mjeničnih pitanja mogu sudionicima akreditivnog posla otežati ostvarenje mjeničnih tražbina što su ih stekli na temelju akceptnog ili otkupnog dokumentarnog akreditiva. Stoga je, već pri ugovaranju plaćanja putem tih dokumentarnih akreditiva potrebno uzeti u obzir i mjenično pravo koje će, kada se mjenica odvoji od akreditiva, regulirati prava i obveze mjeničnih stranaka.

¹ Budući da se vlastite mjenice ne koriste u okviru dokumentarnih akreditiva, dalje u tekstu pod mjenicom podrazumijevamo trasiranu mjenicu.

2. Mjenica u međunarodnom dokumentarnom akreditivu

2.1. Pravila o mjenici u dokumentarnom akreditivu sadržana u Jedinim pravilima i običajima za dokumentarne akreditive

Najvažniji izvor prava dokumentarnog akreditiva predstavljaju Jedinjena pravila i običaji za dokumentarne akreditive,² koja se primjenjuju u poslovnoj praksi gotovo svih država svijeta. Pravila definiraju pojam akreditiva kao svaki sporazum, bez obzira na naziv ili opis, prema kojem neka banka ("akreditivna banka"),³ postupajući na zahtjev i po nalogu klijenta ("nalogodavatelja")⁴ ili za svoj račun, treba platiti u korist ili po naredbi treće osobe ("korisnika"),⁵ ili treba akceptirati i platiti mjenicu(e) koju vuče korisnik, ili ovlašćuje drugu banku⁶ da izvrši takvo plaćanje ili da akceptira i plati takvu mjenicu(e) ili ovlašćuje drugu banku da negocira, uz predočenje ugovorenih dokumenata i pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti akreditiva (čl. 2.).

U svakom akreditivu mora biti jasno označeno jesu li plativi po viđenju, odgođenim plaćanjem, akceptiranjem ili negociranjem (čl. 10.a). Osim ukoliko akreditivom nije predviđeno korištenje samo kod akreditivne banke, svi akreditivi moraju nominirati banku ovlaštenu za plaćanje, preuzimanje obveze odgođenog plaćanja za akceptiranje mjenice(a) ili za negociranje (otkup mjenice(a) i/ili dokumenta(ata)). Kod akreditiva koji je slobodno negocijabilan nominirana banka je bilo koja banka (čl. 10.b). Kada akreditivna banka nominira neku drugu banku ili dopušta negociranje od strane bilo koje banke, ili ovlašćuje ili traži od neke druge banke da doda svoju konfirmaciju, ona time ovlašćuje takvu banku da, zavisno o slučaju, plati, akceptira mjenicu(e) ili negocira, uz predočenje dokumenata koji su po svom izgledu sukladni uvjetima akreditiva, te se obvezuje takvu banku rambusirati (čl. 10.d). Nominirana banka, osim ukoliko nije i konfirmirajuća, nije, sve dok izričito na to ne pristane i o tome izvijesti korisnika akreditiva, obvezna

² Prikupila ih je, obradila i objavila Međunarodna trgovačka komora u Parizu, prvi puta nakon Kongresa u Beču 1933. godine. Od tada su pet puta revidirana (1951., 1962., 1974., 1983. i 1993. godine). Posljednja revizija iz 1993. godine na snazi je od 1. siječnja 1994. Objavljena je u službenoj publikaciji Međunarodne trgovačke komore, broj 500, na engleskom jeziku. Hrvatski (neslužbeni) prijevod izdala je Hrvatska gospodarska komora 1994. Dalje u tekstu: Pravila.

³ Akreditivna banka (the "Issuing Bank") je banka koja otvara akreditiv. To je, u pravilu, banka u državi nalogodavatelja.

⁴ Nalogodavatelj (the "Applicant") je stranka temeljnog ugovora (kupac, naručitelj radova i sl.) koja treba izvršiti plaćanje putem akreditiva.

⁵ Korisnik (the "Beneficiary") je stranka temeljnog ugovora (prodavatelj, izvođač radova i sl.) koja treba primiti plaćenje putem akreditiva, tj. u čiju je korist on otvoren.

⁶ U realizaciji akreditivnog posla, u pravilu, sudjeluju najmanje dvije banke. Druga banka, ovisno o akreditivnim obvezama i odgovornosti koju preuzima, može biti avizirajuća (the "Advising Bank") ili konfirmirajuća (the "Confirming Bank"). Svaka je banka koja je u akreditivu imenovana kao banka ovlaštena (i obvezana) na izvršenje određenih radnji nominirana banka (the "Nominated Bank").

platiti, preuzeti obvezu odgođenog plaćanja, akceptirati mjenicu ili negocirati mjenicu(e) i/ili dokumente (čl. 10.c).

Budući da su akreditivi po svojoj naravi transakcije odvojene od ugovora na kojima su temeljeni, obveza banke da plati, akceptira i plati mjenicu(e) ili negocira i/ili izvrši bilo koju drugu obvezu iz akreditiva, ne podliježe prigovoru ili osporavanju od strane nalagodavatelja, koji bi proizlazili iz njegovog odnosa s akreditivnom bankom ili s korisnikom (čl. 3.a).

Obveze akreditivne banke kod neopozivog⁷ akceptnog dokumentarnog akreditiva jesu: akceptirati i po dospijeću isplatiti mjenicu koju na nju vuče korisnik, ili, akceptirati i platiti mjenicu koju na nju vuče korisnik ako mjenicu koju je korisnik vukao na neku drugu banku utvrđenu u akreditivu ta druga banka nije akceptirala, ili isplatiti mjenicu koju je ta druga banka akceptirala, ali ne i platila o dospijeću (čl. 9.a iii.).⁸ Banka koja je akreditiv potvrdila (konfirmirajuća banka) preuzima kod neopozivog akceptnog dokumentarnog akreditiva iste obveze: akceptirati i po dospijeću isplatiti mjenicu koju na nju vuče korisnik, ili, akceptirati i platiti mjenicu koju na nju vuče korisnik ako mjenicu koju je korisnik vukao na neku drugu banku utvrđenu u akreditivu ta druga banka ne akceptira, ili isplatiti mjenicu koju je ta druga banka akceptirala, ali ne i platila o dospijeću (čl. 9.b iii.). Akceptiranje i isplatu mjenice banka mora izvršiti jedino u slučaju da je izvršeno uredno predočenje dokumenata i ispunjeni akreditivni uvjeti.

Ako je akreditivom predviđeno negociranje bez prava regresa prema trasantu i/ili imateljima u dobroj vjeri, obveza je banke platiti mjenicu(e) vučenu od strane korisnika na nju i/ili dokument(e) predočene prema akreditivu. Pravila preporučaju da se ne otvaraju akreditivi koji se koriste vučenjem mjenice na nalagodavatelja. Ukoliko se akreditivom, ipak, traži vučenje mjenice na nalagodavatelja, banke će takvu mjenicu smatrati dodatnim dokumentom(ima) (čl. 9.a iv. i b iv.).⁹

Kod prenosivog dokumentarnog akreditiva prvi korisnik ima pravo zamijeniti vlastitu fakturu(e) (i mjenicu(e)) za one drugog korisnika (čl. 48.i).

Kod mjenice u okviru dokumentarnih akreditiva koristi se mogućnost, izričito predviđena u oba mjeničnopravna sustava,¹⁰ da trasant i remitent mjenice budu ista

⁷ U akreditivu mora biti jasno označeno je li opoziv ili neopoziv. Ako nema takve naznake, akreditiv će se smatrati neopozivim (čl. 6.b i c). Sve do posljednje revizije Pravila vrijedila je suprotna presumpcija, ako nije bilo oznake, akreditiv se smatrao opozivim. Zbog nesigurnosti i mogućnosti zlorabe ovlaštenja na opoziv opozivi se akreditivi u praksi rjeđe koriste.

⁸ U posljednjoj su reviziji Pravila izostavljene mjenice koje korisnik vuče na nalagodavatelja. Sada, dakle, banka preuzima obvezu akceptiranja i isplate samo mjenica koje su vučene na nju ili isplate mjenica akceptiranih, ali ne i isplaćenih od strane druge banke utvrđene akreditivom.

⁹ To što se ne preporučaju takve mjenice, ne znači i zabranu njihova korištenja. Ne može se, naime, strankama zabraniti da ih akreditivom predvide. Međutim, u vezi s njima banka ne preuzima obveze akcepta, isplate ili otkupa, već ih treba smatrati samo dodatnim dokumentom i tako s njima postupati (pregledati ih s razumnom pozornošću, utvrditi njihovu naizglednu sukladnost s uvjetima akreditiva i prosljediti ih zajedno s ostalim dokumentima nalagodavatelju).

¹⁰ Vidi: čl. 5. st. 1. britanskog Bills of Exchange Acta (dalje u tekstu: BEA), čl. 3-110. američkog Uniform Commercial Codea (dalje u tekstu: UCC), čl. 3. Ženevske konvencije o jedinstvenom zakonu o mjenici (dalje u tekstu: ŽK), čl. 3. našeg Zakona o mjenici (Narodne novine br. 74/94., dalje u tekstu: ZM).

osoba (korisnik akreditiva je trasant i remitent mjenice). Mogućnost da trasant sam sebe označi kao remitenta često se koristi u praksi. U ženevskom mjeničnom pravu time se postiže učinak, inače zabranjene, mjenice plative donositelju.¹¹

2.2. Mjenica po viđenju u dokumentarnom akreditivu

Ukoliko je akreditivom predviđeno da se uz akreditivne dokumente predoči i mjenica koja glasi na akreditivni iznos i dospijeva po viđenju,¹² takva se mjenica predočava samo radi isplate. Isplatom mjenice izvršena je akreditivna obveza banke, mjenica je ispunila svoju ulogu i banci služi jedino kao potvrda o izvršenoj isplati. S obzirom na to, iako se kod takvog akreditiva koristi mjenica, ona ovdje ima samo ulogu naloga za plaćanje koji upućuje korisnik akreditiva banci. Stvarne potrebe za korištenje mjenice ovdje u biti nema, jer se srž - isplata akreditivnog iznosa po predočenju akreditivnih dokumenata i ispunjenju akreditivnih uvjeta, ostvaruje kao i kod drugih dokumentarnih akreditiva plativih po viđenju, kod kojih nije ugovoreno korištenje mjenice. Obveza banke na isplatu akreditivnog iznosa po predočenju mjenice plative po viđenju nije mjeničnopravne, već isključivo akreditivne prirode.

Kod otkupnih dokumentarnih akreditiva (vidi *infra* 2.4.) banka otkupljuje mjenicu(e). Budući da se vrši otkup, a ne isplata mjenice, takva mjenica može biti plativa po viđenju ili dospijevati kasnije.¹³ Korisnik akreditiva će, u oba slučaja, bez obzira na datum dospijeaća mjenice, sredstva dobiti odmah, a izbor načina dospijeaća mjenice ovisi o rembursnom ugovoru između akreditivne banke i njezinog klijenta - nalogodavatelja.

2.3. Mjenica u akceptnom dokumentarnom akreditivu

U akceptnom dokumentarnom akreditivu korisnik akreditiva, uz dokumente, banci podnosi na akcept na nju vučenu mjenicu. Ovisno o vrsti i uvjetima akreditiva, to može biti akreditivna, konfirmirajuća ili neka druga u akreditivu označena (nominirana) banka. Nominirana banka, ako istovremeno nije i konfirmirajuća, ima obvezu akceptirati i isplatiti mjenicu koju na nju vuče korisnik, samo u slučaju da je

¹¹ Takvu mjenicu, naime, trasant može, kao prvi remitent, indosirati bjanko-indosamentom, što je, u biti, isto kao da je izdao mjenicu na donositelja. U angloameričkom pravu dopuštene su i mjenice koje su izdane na donositelja (čl. 3. i 7. BEA, čl. 3-104. i 3-110. UCC).

¹² Oznaka dospijeaća mjenice bitan je mjenični element i angloameričkog i ženevskog mjeničnog sustava. U oba vrijedi i presumpcija da je mjenica po viđenju ona u kojoj je izričito navedeno da dospijeva po viđenju, kao i mjenica kod koje nije označeno dospijeaće. Vidi: čl. 2. st. 2. ŽK, čl. 2. st. 2. ZM, čl. 10. st. 1. BEA, čl. 3-108. UCC.

¹³ Prema ženevskom mjeničnom pravu mjenica može dospijevati po viđenju, određeno vrijeme po viđenju, određeno vrijeme poslije dana izdanja, te na određeni dan. Ništave su mjenice u kojima je dospelost drugačije označena, te mjenice sa više dospelosti (čl. 33. ŽK, čl. 32. ZM). U angloameričkom mjeničnom pravu, međutim, mjenica može biti i plativa u obrocima, pa čak i u obrocima s akceleracijskom klauzulom (da će u slučaju neisplate bilo kojeg obroka dospjeti sav neplaćeni iznos): Vidi: čl. 9. st. 1. BEA i čl. 3-106.a UCC.

na to izričito pristala i o tome izvijestila korisnika (čl. 10.c). U slučaju da nominirana banka odbije akceptirati na nju vučenu mjenicu, korisnik ima pravo od akreditivne i(ili) confirmirajuće banke zahtijevati akcept i isplatu na njih vučene mjenice. Iako to Pravila izričito ne propisuju, mjenica koju korisnik u tom slučaju može vući na akreditivnu i(ili) confirmirajuću banku trebala bi, ako akreditivom nije drugačije određeno, imati identične sastojke kao i mjenica vučena na nominiranu banku čiji je akcept odbijen, osim, naravno, što trasat takve mjenice neće biti nominirana banka, već akreditivna ili confirmirajuća banka.¹⁴

Ukoliko nominirana banka akceptira mjenicu, ali je o dospjeću ne plati, obveza je akreditivne i(ili) confirmirajuće banke isplatiti te mjenice. Prema formulaciji odredbe čl. 9.a)iii.-b i b)iii.-b, ovdje ne dolazi do vučenja nove mjenice na akreditivnu i(ili) confirmirajuću banku, već do isplate mjenice koju je akceptirala, ali ne i platila nominirana banka.¹⁵ Obveza akreditivne i(ili) confirmirajuće banke da isplati tu mjenicu nije mjeničnopravne, već isključivo akreditivne prirode. Kada banka izvrši isplatu takve mjenice, korisnik je može na nju indosirati,¹⁶ s klauzulom "bez regresa,"¹⁷ pa ona, uz prava zbog povrede ugovora kojim je preuzela obvezu prema akreditivu, prema nominiranoj banci stječe i mjeničnopravni zahtjev.

Potrebno je, međutim, naglasiti da je mjenica, u trenutku kada je akceptirana, ispunila svoju akreditivnu funkciju i da korisnik akreditiva ne mora čekati njezino dospjeće, već je može eskontirati. Najčešće će mjenicu eskontirati neka od banaka koje sudjeluju u realizaciji akreditiva. Hoće li i kome ponuditi mjenicu na eskont, odluka je korisnika. To, naravno, ovisi o uvjetima koje može eskontom postići,

¹⁴ Ovisno o konkretnim okolnostima pojedinog slučaja, bilo bi korisno u akreditivu ugovoriti da korisnik odmah vuče mjenice i na nominiranu i na akreditivnu i(ili) confirmirajuću banku. Postavlja se i pitanje mogućnosti da korisnik u jednoj mjenici naznači više trasata. U ženevskom mjeničnom pravu ne postoje o tome izričite odredbe, a teorija zauzima različite stavove. Prevladava ipak mišljenje da se više trasata može označiti kumulativno, ali ne i alternativno (Rastovčan, Pavao; Luger-Katušić, Radojka, *Vrijednosni papiri mjenica i ček*, 6. izd., Zagreb, Informator, 1988., str. 35.). BEA u čl. 6. st. 2. sadrži izričitu odredbu da se mjenica može vući na jednog ili više trasata, ali oni ne smiju biti određeni alternativno. Prema mjeničnom pravu, dakle, moguće je da korisnik akreditiva u jednoj mjenici kao trasate označi više banaka kumulativno (nominiranu banku, akreditivnu i confirmativnu banku). Međutim, korisnik akreditiva vezan je uvjetima iz akreditiva i može vući mjenicu samo na banku(e) određenu akreditivom.

¹⁵ "... or to pay Draft(s) accepted but not paid by such drawee bank at maturity;..." (čl. 9.a)iii.-b i b)iii.-b)).

¹⁶ U tom će se slučaju raditi o indosiranju mjenice nakon dospelosti, dopuštenom u oba mjeničnopravna sustava. Tako u ženevskom mjeničnom pravu indosiranje nakon dospelosti proizvodi isti učinak kao i indosiranje prije dospelosti, ali indosiranje nakon protesta zbog neisplate ili nakon protoka roka određenog za podizanje takvog protesta proizvodi samo učinak običnog ustupa (čl. 20. ŽK, čl. 19. ZM). Prema BEA-u, kada je mjenica akceptirana ili indosirana nakon dospelosti, u donosu na akceptanta i svakog indosanta koji ju je tako indosirao smatra se plativom po viđenju (čl. 10. st. 2.). Međutim, imatelj mjenice koji ju je stekao nakon dospelosti ne može imati status "holder in due course", a to je status imatelja s najvišim stupnjem zaštite u angloameričkom pravu. Vidi *infra* 2.5.4.

¹⁷ O učinku klauzule "bez regresa" vidi *infra* 2.5.4.

odnosno o eskontnoj stopi koju će mu određena banka ponuditi, te o eventualnom unaprijed postignutom sporazumu s bankom.

2.4. Mjenica u otkupnom dokumentarnom akreditivu

Kod otkupnih dokumentarnih akreditiva korisnik akreditiva ovlašten je vući mjenicu na negocijacijsku (otkupnu) banku ili akreditivnu banku, a banka je obvezna takvu mjenicu (i/ili) dokumente) otkupiti, bez prava regresa prema trasantu (korisniku akreditiva) i/ili imateljima u dobroj vjeri.

Pravila u čl. 10.b. ii. definiraju pojam otkupa ("negotiation"), kao otkup mjenice(a) i/ili dokumenta(ata), od strane banke ovlaštene za negociranje. Sam pregled dokumenata, bez isplate, neće se smatrati negociranjem. Ova je odredba ušla u Pravila zbog toga što su banke stvorile praksu smatrati se negocijacijskim bankama neovisno od toga koje su radnje izvršile u svezi s akreditivima, pa ih je trebalo upoznati s time što se, prema Pravilima, smatra negociranjem.¹⁸

Otkupna je banka obvezna otkupiti mjenicu od korisnika akreditiva "bez regresa". Budući da je korisnik akreditiva trasant mjenice, ovdje je bitno pitanje učinka takve klauzule na mjenici. Naime, klauzula "bez regresa" ("without recourse") koju je trasant unio u mjenicu, za razliku od angloameričkog, u ženevskom mjeničnom pravu nema mjeničnopravni učinak.¹⁹ To, međutim, ne djeluje na akreditivnu obvezu banke da takvu mjenicu otkupi "bez regresa". Ukoliko, međutim, otkupna banka mjenicu dalje indosira, takva klauzula bi se u ženevskom sustavu smatrala kao da nije napisana i ne bi djelovala prema kasnijim imateljima mjenice. Time položaj korisnika akreditiva (trasanta) nije ugrožen, budući da je akceptant - glavni mjenični dužnik, otkupna banka, pa će se kasniji imatelj za isplatu mjenice prvo njoj obratiti.²⁰

Bitno je razlikovati otkup mjenice i dokumenata od isplate dokumentarnog akreditiva. Korisnik akreditiva prima isplatu za mjenicu i dokumente, a ne plaćanje prema akreditivu. On time izlazi iz akreditivnih odnosa i na njegovo mjesto stupa negocijacijska banka, koja ima pravo na plaćanje prema akreditivu.²¹ Otkupni dokumentarni akreditiv daje, dakle, mogućnost korisniku akreditiva da ovlaštenoj banci proda svoje pravo na predočenje dokumenata i naplatu, te ta banka postaje

¹⁸ Maurović, Ljiljana, Jedinstvena pravila i običaji za dokumentarne akreditive Međunarodne trgovačke komore Pariz UCP 500 - godina dana primjene, Pravo u gospodarstvu, vol. 34, 1995., str. 641.

¹⁹ ŽK u čl. 9. st. 2. (i ZM u čl. 9.) izričito zabranjuje trasantu da se oslobodi odgovornosti za isplatu mjenice, čak i u slučaju da je mjenica već akceptirana ili dan aval. Ova je zabrana oštro kritizirana, budući da se ne obazire na komercijalne potrebe i zahtijeva ugovore izvan mjenice kojima se stjecatelj odriče prava na regres prema trasantu, a koji ne obvezuju naredne imatelje mjenice. Nasuprot tome, angloameričko pravo izričito predviđa mogućnost da se trasant oslobodi odgovornosti za isplatu mjenice (čl. 16. BEA, čl. 3-413. UCC).

²⁰ Rosenberg, Ljudevit, Pravo međunarodnih plaćanja u poslovnim transakcijama, Zagreb, Informator, 1975., str. 119.

²¹ Goode, Roy, Commercial Law, London (etc.), Penguin Books, 1995., str. 982.

korisnikom akreditiva i predočava dokumente i prima plaćanje na temelju svog vlastitog prava.²²

Pravila ne preporučaju otvaranje akreditiva koji se koriste vučenjem mjenice(a) na nalagodavatelja, a ukoliko se takve mjenice ipak ugovore, banka ih treba smatrati dodatnim dokumentom(ima). I prije unošenja ove odredbe u Pravila, mnoge su banke odbijale otkupiti mjenice s akseptom nalagodavatelja, ne želeći snositi rizik u slučaju da on odbije isplatu mjeničnog iznosa, jer u korist korisnika akreditiva djeluje klauzula "bez regresa".

Kod dokumentarnog akreditiva u kojem je dopušten otkup od strane bilo koje banke (*freely negotiable credit*) akreditivna banka se obvezuje svakoj banci koja otkupi mjenicu honorirati dokumente po urednom predočenju. U slučaju da je u akreditivu određena banka ili banke koje su ovlaštene negocirati, ta obveza djeluje jedino u korist tih banaka. Obvezu otkupiti mjenicu(e) i/ili dokumente nominirana banka, ako istovremeno nije i konfirmirajuća, ima samo u slučaju da je na to izričito pristala i o tome izvijestila korisnika (čl. 10.c).

Prava otkupne banke ovise o tome da li je otkup izvršila na temelju ovlaštenja iz akreditiva ili bez takvog ovlaštenja. Otkupna banka koja izvrši otkup mjenice(a) i (ili) dokumenata na temelju ovlaštenja iz akreditiva, stječe odvojena i nezavisna prava: pravo na honoriranje dokumenata od strane akreditivne i (ili) konfirmativne banke, koje se temelji na akreditivu, te mjenična prava prema svom indosantu (korisniku akreditiva) u slučaju da aksept ili isplata mjenice bude odbijena.²³

Ukoliko neka banka koja nije akreditivom nominirana kao banka ovlaštena na otkup otkupi mjenicu od korisnika akreditiva, njena su prava ograničena na redovna prava indosatara mjenice. Ona nema nikakvih prava prema akreditivnoj banci na temelju akreditiva. Ukoliko mjenica još nije bila akceptirana, akreditivna banka je ne mora akceptirati, no ukoliko to ipak učini, obvezna je i isplatiti je o dospijeću.²⁴

2.5. Najbitnija mjenična pitanja

2.5.1. Općenito

Uporabom mjenice u međunarodnom dokumentarnom akreditivu mjenica dobiva i akreditivnopravnu funkciju, ali ne gubi obilježja koja ima kao samostalni vrijednosni papir. U trenutku kada mjenica izvrši akreditivnu funkciju i nastavi egzistirati kao samostalan vrijednosni papir, na nju se primjenjuje isključivo mjenično pravo, pravo vrijednosnih papira i obvezno pravo. Tada, za razliku od jedinstvenog uređenja akreditivnih odnosa, u međunarodnom prometu dolazi do primjene nacionalnih mjeničnih zakona i do izražaja dolaze razlike mjenično-pravnog uređenja nekih temeljnih pitanja u angloameričkom i ženevskom sustavu. Zbog smetnji koje te razlike uzrokuju potrebno je ujednačenje angloameričkog i

²² Cf. *ibid.*, str. 1005.

²³ Cf. *ibid.*, str. 1006.-1007.

²⁴ Cf. *ibid.*, str. 1006.

ženevskog mjeničnog prava. Svi su naponi u tom smjeru, međutim, do sada ostali neuspješni.²⁵

Potrebno je, međutim, imati u vidu da su kod mjenice u međunarodnom prometu, a posebno kod mjenice u okviru dokumentarnog akreditiva, u mjenične odnose uključene banke koje su relativno dobro upoznate s navedenim razlikama, te će, ipak, za njih one predstavljati mnogo manje teškoća nego za druge subjekte. To što je broj mjeničnih sporova kojima su neposredan ili posredan povod upravo razlike u mjeničnom pravu dvaju dominirajućih sustava relativno malen, objašnjava se činjenicom da banke te probleme nastoje međusobno rješavati na miran način, izbjegavajući dodatne troškove i teškoće.

2.5.2. Forma i bitni elementi mjenice

U bankarskoj se poslovnoj praksi u okviru dokumentarnih akreditiva koriste tiskani obrasci mjenica.²⁶ Valjane su i mjenice koje nisu pisane na obrascu, jer mjenično pravo u pogledu forme mjenice traži samo da bude pisana isprava i sadrži bitne mjenične elemente, ne određujući nikakva posebna ograničenja. Moguće je, međutim, da akreditivom bude predviđeno korištenje obrasca ili da to od korisnika akreditiva zatraži banka koja treba akceptirati ili otkupiti mjenicu.

Općenito su formalni zahtjevi angloameričkog mjeničnog prava mnogo manji od onih prisutnih u ženevskom pravu. Tako, npr. na ispravi, da bi se u angloameričkom mjeničnom pravu smatrala mjenicom, ne mora pisati da je mjenica, niti mora sadržavati datum, mjesto izdavanja i mjesto plaćanja, a može biti izdana i na donositelja.²⁷ Međutim, iako nisu obvezni, neki se od navedenih mjeničnih elemenata redovito unose u mjenice, a posebno one koje se koriste u međunarodnom prometu.

2.5.3. Akcept mjenice

Od mjeničnih radnji za mjenicu u okviru dokumentarnog akreditiva najbitniji je akcept mjenice. Akceptom mjenice trasat (banka) postaje glavnim mjeničnim dužnikom i preuzima obvezu isplate mjenice o dospelosti. I u angloameričkom i u ženevskom pravu za akcept je dovoljno da trasat potpiše mjenicu, bez navođenja dodatnih riječi. Međutim, da bi takav bjanko-akcept bio valjan u ženevskom pravu, potpis trasata mora se nalaziti na licu mjenice, dok se u angloameričkom pravu on

²⁵ Komisija Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovačko pravo (UNCITRAL) preko petnaest godina radila je na izradi Konvencije o međunarodnoj trasiranoj i međunarodnoj vlastitoj mjenici, kojom se pokušalo prevladati razlike između angloameričkog i ženevskog mjeničnog prava i mjenična pravila prilagoditi potrebama suvremene trgovine i bankarstva. Konvencija je namijenjena isključivo mjenicama u međunarodnoj trgovini, a njezina bi primjena bila potpuno dobrovoljna. Konvenciju je 9. prosinca 1988. godine usvojila Opća skupština Ujedinjenih naroda, međutim, nije do danas stupila na snagu. Vidi: <http://www.uncitral.org/english/status/index.pdf>.

²⁶ Obrazac mjenice na engleskom jeziku kojim se služi Zagrebačka banka vidi u: Amon, Franjo, Primjena mjenice u poslovima trgovine s inozemstvom, Računovodstvo, revizija i financije, br. 10/99., str. 78.

²⁷ Vidi: čl. 3. BEA i čl. 3-104. UCC.

može nalaziti i na naličju.²⁸

Pravilo je oba sustava da akcept ne mora biti datiran, osim ukoliko se radi o mjenici plativoj određeno vrijeme po viđenju ili koja se mora podnijeti na akcept u određenom roku. Ženevsko pravo u slučaju da akcept nije datiran, a morao je biti, zahtijeva protest mjenice zbog nedatiranja,²⁹ dok prema angloameričkom pravu imatelj mjenice može sam unijeti datum koji akceptant nije unio.³⁰

Bitna razlika u uređenju akcepta u angloameričkom i ženevskom pravu jest u činjenici da angloameričko pravo valjanim priznaje i uvjetan akcept.³¹ Međutim, kod dokumentarnih se akreditiva taj problem može javiti samo iznimno. Ako bi banka, iako su ispunjeni svi uvjeti iz dokumentarnog akreditiva, isplatu mjenice uvjetovala dodatnim uvjetima, korisnik akreditiva može odbiti prihvatiti takav uvjetan akcept, ne samo na temelju mjeničnog prava,³² već i na temelju činjenice da banka time krši svoju akreditivnu obvezu.

2.5.4. Status imatelja mjenice

Imatelj mjenice, odnosno stupanj zaštite njegovih prava temeljni je institut mjeničnog prava. Ukoliko je stupanj zaštite prava imatelja mjenice visok, mjenica je siguran instrument koji vjerovnici primaju bez sumnji u mogućnost relativno brze i učinkovite naplate svojih tražbina, pa mjenica može ostvarivati različite funkcije u domaćem i u međunarodnom prometu. U suprotnom, ako je status imatelja mjenice nesiguran zbog mogućnosti isticanja različitih prigovora, mjenica gubi svoje osnovne prednosti u odnosu na druge srodne instrumente. Upravo u reguliranju statusa imatelja mjenice postoji najveća suprotnost između angloameričkog i ženevskog mjeničnog prava.

U ženevskom se mjeničnom pravu zakonitim imateljem mjenice smatra onaj koji drži mjenicu i može svoje pravo dokazati neprekinutim nizom indosamenata.³³ U engleskom se pravu, s obzirom na stupanj zaštite njihovih prava, odnosno opseg prigovora koji im se mogu isticati, razlikuju: mere holder (običan imatelj), holder for value (imatelj koji je mjenicu stekao naplatno) i holder in due course (zaštićeni

²⁸ Vidi: čl. 17. BEA, čl. 3-410. st. 1. UCC, čl. 25. ŽK i čl. 24. st. 1. ZM.

²⁹ Vidi: čl. 25. st. 2. ŽK i čl. 24. st. 2. ZM. Protest je bitan za zadržavanje mjeničnih prava prema sekundarnim mjeničnim obveznicima (trasantu i indosantima). Kako u dokumentarnom akreditivu mjenicu na akcept podnosi sam trasant (korisnik akreditiva), za njega to pitanje nije bitno. Ako on mjenicu, nakon što bude akceptirana, indosira, pitanje datiranja akcepta bitno je za kasnije imatelje (indosatere) samo ukoliko bi isplatu, ako je banka (akceptant) odbije, zatražili od njega.

³⁰ Vidi: čl. 12. st. 1. BEA i čl. 3-410. UCC.

³¹ Vidi: čl. 19. st. 2. BEA i čl. 3-412. UCC.

³² Vidi: čl. 44. st. 1. BEA, čl. 3-412. UCC, čl. 26. ŽK i čl. 25. ZM.

³³ Čl. 16. st. 1. ŽK; čl. 15. st. 1. ZM. On nije dužan predati mjenicu osobi koja je mjenice lišena, osim ukoliko ju je stekao zlonamjerno ili je pri stjecanju postupio s velikom nepažnjom (čl. 16. st. 2. ŽK, čl. 15. st. 2. ZM). Budući da je dokazivanje zlonamjernog stjecanja i stjecanja s velikom nepažnjom teško, nije lako obarati status zakonitog imatelja mjenice, tj. osporavati materijalnu mjeničnu legitimaciju (vlasništvo mjenice) onome koji je formalno mjenično legitimiran.

imatelj), a u američkom: holder (imatelj) i holder in due course (zaštićeni imatelj).³⁴ Zaštićeni imatelj angloameričkog prava,³⁵ iako najjače zaštićen od prigovora koji mu se mogu postavljati, ipak je znatno slabije zaštićen od zakonitog imatelja u ženevskom mjeničnom pravu.³⁶

2.5.5. *Ostala mjenična pitanja*

Angloameričko mjenično pravo ne poznaje institut posebnog mjeničnog jamstva - avala, već se u svrhu jamčenja isplate mjenice koristi prenošenje mjenice na treće osobe koje potpisuju mjenicu i preuzimaju mjeničnu odgovornost samo u svrhu garancije plaćanja za nekog od mjeničnih dužnika, ali se iz mjenice ne vidi da su "jamci"³⁷ ili se mjenična obveza određenog dužnika jamči posebnim ugovorom, prema općim pravilima o jamstvu, s mogućnošću da jamac ističe i prigovore koji proizlaze iz tog ugovora.³⁸ Problem mjeničnog jamstva neće, međutim, biti toliko značajan kod mjenice u međunarodnom dokumentarnom akreditivu kada se kao akceptant - glavni mjenični dužnik, javlja banka, jer to, ovisno o njezinu bonitetu, daje određeni stupanj sigurnosti u mogućnost naplate mjenice. Ukoliko se ipak koristi mjenica vučena na nalogodavatelja, obično će korisnik akreditiva zahtijevati da isplatu mjenice jamči i neka banka ili druga financijska institucija, pa pri tom treba imati u vidu navedene razlike.

Od ostalih značajnih razlika smatramo korisnim naglasiti sljedeće: u angloameričkom mjeničnom pravu dopuštene su mjenice s kamatom (bez obzira na način na koji je određena njihova dospjelost),³⁹ mjenice plative u obrocima (mjenice s više dospjelosti)⁴⁰ i mjenice izdane kao plative donositelju;⁴¹ svi potpisi na mjenici koji su krivotvoreni ili stavljeni bez ovlaštenja u angloameričkom mjeničnom pravu potpuno su

³⁴ Čl. 38. i čl. 29. BEA, čl. 3-301. i 3-302. UCC. Opširnije vidi: Goode, *op. cit.*, str. 536.-544.; Byles, *On Bills of Exchange*, 23. ed., London, Sweet&Maxwell, 1972., str. 185.-199.

³⁵ Status zaštićenog imatelja se pretpostavlja, ali ga se može obarati osporavanjem niza pretpostavki potrebnih za stjecanje tog statusa: da mjenica kada ju je stekao, nije bila potpuna i pravilna, da je nije stekao prije dospijeca, da je znao da su akcept ili njezina isplata bile odbijene, da je nije stekao u dobroj vjeri i naplatno i da je u vrijeme kada ju je stekao, imao saznanje o bilo kojem nedostatku u naslovu osobe od koju ju je stekao.

³⁶ Opširnije vidi: Chalmers&Guest, *On Bills of Exchange, Cheques and promissory Notes*, 14. ed., London, Sweet&Maxwell Limited, 1991., str. 269.-293., Goode, *op. cit.*, str. 539.-544.

³⁷ Po formi je ovo "jamstvo" slično skrivenim jamcima - "žirantima" ženevskog prava.

³⁸ Opširnije o mjeničnom jamstvu u angloameričkom pravu vidi: Goode, *op. cit.*, str. 544.-545., 551.-555., Byles, *op. cit.*, str. 169.-175.

³⁹ Vidi: čl. 9. st. 1. BEA i čl. 3-106. UCC. Ženevsko mjenično pravo zabranjuje unošenje klauzule o kamati u mjenice, osim ukoliko nisu plative po viđenju ili određeno vrijeme po viđenju (čl. 5. st. 1. ŽK, čl. 5. st. 1. ZM).

⁴⁰ Vidi: čl. 9. st. 1. BEA, čl. 3-106. UCC. Takve su mjenice izričito zabranjene u ženevskom mjeničnom pravu. Vidi čl. 33. st. 2. ŽK i čl. 32. st. 2. ZM.

⁴¹ Vidi: čl. 3. i 7. BEA, čl. 3-104. i 3-110. UCC.

bez učinka, pa tako krivotvoreni indosament prekida niz indosamenata;⁴² ne postoje posebni zastarni rokovi za mjenične tražbine, već se primjenjuje opći zastarni rok.⁴³

S obzirom na sve navedeno, pravila međunarodnog privatnog prava⁴⁴ imaju iznimno značajnu ulogu za mjenične odnose međunarodnog karaktera.

3. Problemi korištenja mjenice u dokumentarnom akreditivu u hrvatskom pravu

Zakon o obveznim odnosima⁴⁵ spada u rijetke nacionalne zakone koji reguliraju dokumentarni akreditiv. U našoj su pravnoj literaturi iznesene argumentirane kritike protiv zakonskog reguliranja dokumentarnog akreditiva i načina na koji to čini ZOO.⁴⁶ ZOO u odredbama o dokumentarnom akreditivu uopće ne spominje mjenicu. Čl. 1072. ZOO, naime, predviđa kao obvezu banke iz ugovora o dokumentarnom akreditivu isplatiti određenu novčanu svotu, što navodi na zaključak da dopušta jedino gotovinsku isplatu kao oblik honoriranja dokumenata, tj. predviđa samo tzv. isplatne akreditive.⁴⁷

Na međunarodne dokumentarne akreditive⁴⁸ i naše banke primjenjuju Pravila. Međutim, zabrinjava činjenica na koju se u novije vrijeme upozorava u literaturi: da se u Republici Hrvatskoj ne može, ili barem ne svuda, obaviti eskont mjenice koju je izvoznik stekao u izvoznom poslu putem akceptnog akreditiva prema Pravilima, a što izvoznicima onemogućava refinanciranje poslova izvoza prije dospijeca mjenice, iako za to nema pravnih zapreka, već su banke sklone pogrešnoj interpretaciji deviznih propisa.⁴⁹

⁴² Vidi: čl. 24. BEA i čl. 3-404. UCC. U ženevskom pravu, suprotno tome, takav indosament ne prekida niz (čl. 7. ŽK, čl. 7. ZM).

⁴³ Prema britanskom Limitation Actu iz 1980. godine, to je rok od 6 godina.

⁴⁴ Pravila međunarodnog privatnog prava sadrže Ženevska konvencija o sukobu zakona iz 1930. godine, BEA u čl. 72. i UCC u čl. 1-105. Velik broj latinoameričkih država vezan je Interameričkom panamskom konvencijom iz 1972. godine. Osim UCC-a, u navedenim je izvorima prihvaćena metoda upućivanja na više mjerodavnih prava (za pojedine mjenične radnje, njihovu formu, učinke itd. upućuje se na različito pravo), pa za navedena pitanja mogu biti mjerodavni različiti nacionalni mjenični zakoni.

⁴⁵ Narodne novine br. 53/91., 73/91., 3/94., 7/96 i 112/99. Dalje u tekstu: ZOO.

⁴⁶ Sama se priroda dokumentarnih akreditiva protivi unošenju tog instrumenta u nacionalna zakonodavstva, budući da svako zakonsko reguliranje u suštini predstavlja zaustavljanje razvoja instituta koji se u okviru autonomnog trgovačkog prava u kojem je i nastao mijenja i prilagođava potrebama suvremenog poslovanja. Vidi: Rosenberg, Ljudevit, Bankarski poslovi i instrumenti plaćanja i kreditiranja, u: Obvezno pravo I, Zagreb, Informator, 1978., str. 323.-328.

⁴⁷ Gorenc, Vilim, Trgovačko pravo - ugovori, Zagreb, Školska knjiga, 1995., str. 212.

⁴⁸ Zbog nepotpunog uređenja tog instituta hrvatske banke po pravilu i na plaćanje akreditivom u zemlji primjenjuju odgovarajuće odredbe Pravila. *Ibid.*

⁴⁹ Amon, Franjo...(et al.), Priručnik o trgovini s inozemstvom. Komercijalni i računovodstveni poslovi u izvozu i uvozu s primjerima i primjenom PDV-a, Zagreb, RRIF Plus, 1998., str. 214.-219.

4. Zaključak

Uporabom mjenice u okviru dokumentarnog akreditiva moguće je istovremeno iskoristiti sve prednosti koje oba ta instrumenta pružaju sudionicima međunarodnog prometa. Načela odvojenosti akreditivnog posla od osnovnog posla, te odvojenosti i samostalnosti pravnih odnosa nastalih unutar akreditivnog posla, uz temeljna načela mjeničnog prava, pružaju vjerovniku osnovnog posla (korisniku akreditiva) mogućnost da, ukoliko uredno ispuni preuzete obveze, bude siguran da će svoju tražbinu uspjeti naplatiti. U akceptnom dokumentarnom akreditivu, uz dokumente, predočit će banci na nju vučenu mjenicu koju je ona obvezna akceptirati. Bez čekanja njezine dospelosti, korisnik akreditiva može odmah doći do sredstava eskontirajući mjenicu. U otkupnom dokumentarnom akreditivu obveza je otkupne banke otkupiti mjenicu i(ili) dokumente. I u tom slučaju korisnik akreditiva odmah dolazi do sredstava, bez obzira na vrijeme dospijeca mjenice. Kada mjenica ispuni akreditivnu funkciju, nastavlja vršiti mjeničnu, neovisno o akreditivnim odnosima. Potrebno je, stoga, bez obzira što se u određenim slučajevima akreditivna i mjenična prava i obveze određenih subjekata mogu podudarati, jasno razgraničiti akreditivne i mjeničnopravne odnose.

Summary

APPLICATION OF DRAFT IN INTERNATIONAL DOCUMENTARY CREDIT

The Article observes utilization modes of draft (bill of exchange) in international documentary credit: Acceptance Documentary Credit and Negotiation Documentary Credit honoured (respectively) by acceptance and negotiation.

A draft extended to documentary credit does imply two functions: letter of credit and bill-of-exchange. Letter of credit presumes the delivery to the bank to notify & fulfil the related credit prerequisites and to effect the payment. Bill-of-exchange function referring to the draft extended to documentary credit does not differ from the function presumed for the draft out of documentary credit.

Rights and obligations of the subjects in different independent transactions involving letter of credit are regulated under Uniform Customs and Practice for Documentary Credits, while rights and obligations ref. draft do introduce separate legal pattern covering bill of exchange, securities and obligations.

In distinction from uniform customs provided for relations extended to letter of credit, relations extended to bill of exchange do impose the national legal pattern, consequently, international trade does accentuate differences between two patterns of bill-of-exchange law, one - Anglo-American and the other - governed by "Geneva Circle".

Key words: *draft, bill of exchange, international documentary credit.*

Zusammenfassung

**GEBRAUCH VON WECHSELN IM INTERNATIONALEN
DOKUMENTEN-AKKREDITIV**

In der Arbeit werden die Nutzungsarten von Wechseln im Rahmen des internationalen Dokumenten-Akkreditiv angeführt. Das sind akzeptierte und negoziabile Dokumenten-Akkreditive bei denen die Honorierung der akkreditiven Dokumente durch Akzept bzw. Negoziation (Erlös) des Wechsels geschieht. Der Wechsel hat im Rahmen dieser Dokumenten-Akkreditive zwei Funktionen: die des Akkreditivs und die des Wechsels. Als eines der Dokumente, die der Bank zur Erfüllung der akkreditiven Bedingungen und zur Realisierung des Rechts auf Zahlung des akkreditiven Betrags vorgelegt werden, hat der Wechsel eine akkreditive Funktion. Die Funktion des Wechsels, der bei dem Dokumenten-Akkreditiv benutzt wird, unterscheidet sich nicht von derjenigen, die der Wechsel außerhalb des Dokumenten-Akkreditivs hat. Die Rechte und Pflichten der Subjekte unterschiedlicher voneinander unabhängiger Akkreditivbeziehungen werden durch "Einheitliche Richtlinien und Gebräuche für Dokumenten-Akkreditiv" reguliert, während die Rechte und Pflichten des Wechsels durch selbständige und geregelte Richtlinien des Wechselrechts, durch Wertpapier- und Obligationsrecht reguliert werden. Im Unterschied zu den einheitlichen Regeln, die die Akkreditivverhältnisse regeln, werden die Wechselverhältnisse durch nationales Recht geregelt, so kommen im internationalen Handel die Unterschiede zwischen angloamerikanischem Wechselrecht und dem der Staaten des „Genfer Kreises“ besonders zum Ausdruck.

Schlüsselwörter: *Wechsel, internationales Dokumenten-Akkreditiv.*